

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת בבא מציעא

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפוך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

פ"ט המקבל שדה מחבירו

גמ' קג. - קה.

אריס וחוכר כמנהג המדינה -

לקצור/לעקור [לשניהן יש טענות], לחרוש אחריה (אע"פ שניכש קודם)

עיקר שמירה אבעה"ב - חריץ מסביב, קנים להקוצים, כלים ;
הקוצים, שמירה יתירה, חריץ להשקות על האריס

בעה"ב ואריס חולקים בתבן בקש (הנשאר בארץ), בזמורות, בקנים להעמיד הגפן [שניהם מספקין]

יבש אמת המים אינו מנכה [אפשר בדוולא, תוס' - אינו מכת מדינה]

חכור לי בית השלחין/בית האילן זה, ויבש/נקצץ - מנכה (וה"ה בקבלנות)
שמואל - בא"ל חוכר למחכיר אבל מחכיר לחוכר - שמא בעלמא
רבינא - מחכיר לחוכר בעומד בגוה ופירש

דורשין לשון הדיוט דכך כותב:

אריס שהובירה שמין ומשלם במיטב, חיוב להביא קרבנות אשתו (רש"י - ת"כ - רק עד שגירשה),
קידושין באלכסנדריא חלו רק משתיכנס לחופה, משכנו עד כדי חובו וכשהשיבו לזמן מרובה
ישלם הלוח הגירעון, יגבה חצי שומת כתובה אא"כ קנו מאביה

תן לבתי ב/לכתובתה ונהגו לכפול - יתן מחצה אא"כ אמר תן לה סתם

אם אוביר אתן אלף זוז - לנהרדעי יתן, לרבא אסמכתא דגזים לא קניא

קיבל לזרוע שומשמי זרע חטים - שוה כשומשמי לא ינכה כחשא [לא לכחוש בעה"ב],
בשוה טפי יוסיף חלקו בשבח [ארעא אשבחה]

עיסקא = פלגא מלוה פלגא פקדון - לנהרדעי יכול לאכול חלק המלוה, לרבא חייב לאיעסוקי בו [לרש"י
- יטרח יפה]

לרב אידי בר אבין אינו גובה מיתמי חלק המלוה, לרבא גובה [רש"י - סמך עליהו]
שליש בשכר ופלגא בהפסד לבעה"ב לכל שטר ואם הפסיד ולא הודיעו וטרח ומלייה אין פסידא
לבעה"ב [טרחת שלא ליקרו לך מפסיד עיסקי]
ב' שקבלו מעכבים זע"ז מלפלוג [לקרנא משתעבד, מזלא דב']

גמ' קה. - קו:

חוכר חייב לנכש [זרעים שנפלו יעלו עשבים לשנה הבאה]

אריס חייב לטפל בעושה כדי שתעמוד הרחת בכרי (לרש"י - אין חודיה נראין),

לוי - ג' סאין, דב"ר ינאי - סאתים חוץ מההוצאה

לר"י - כדי זריעה (רש"י - במפולת יד) לשנה הבאה - ר' יוחנן - ד' סאין (גי' הגר"א - קבין) לכור (לרש"י
למהר"ם - בית כור זרע)

בשני דר' אמי דכחישא ארעא - ח' סאין

פריצי זיתים וענבים לב"ה טהורין בעושה רק ד' קבין שמן לכור

זב מטמא הטהור כשעלו באילן שאין בעיקרו לחוק רובע הקב, בסוכה שנטמנת בכף האוחזה

הרוכב בבית הפרס על אדם שארכבותיו נוקשות, על בהמה שמטילה גללים (לרש"י - ע"ג אבנים הנסטות)
טמא ז'

ר' ינאי - במשאו ד' קבין אסור להתפלל, אסור ע"ג תפילין בראשו (ולבי שילא אפי' דבר מועט)

נתערב לקט - ת"ק - אומדין, רשב"ג - כדי נפילה - ד' קבין לכור זרע וספק אי במפולת יד או שוורים

מכת מדינה מנכה מחכורו, לר"י חוץ מחייב מעות (לא להל')

רב יהודה - כגון דאישדוף רוב הבקעה

עולא - ד' שדות (וספק בתלם א') סביב - וספק אם נשתייר תלם א', שדה בור, שחת, זרע אחר - אי מפסיק,

ספק בכולו בשדפון ושלו בירקון

חייב הכל: 1) כשזרע שעורין במקום חטיין [הוה מקיים בי ותגזור אומר ויקם לך]

2) לשמואל כשלא זרע כלל [הוה מקיים בי לא יבשו בעת רעה], לרב ששת מנכה

3) כשנשדפו שדותיו דמחכיר ולא דבקעה [אי משום מזלי הוה משתייר]

4) שדותיו דחוכר ורוב הבקעה [מזלך דלא משתייר מדנפשך]

באכלה חגב זורעה ב"פ לרבי וג"פ לרשב"ג, בלא צמחה חוזר וזורעה כל ימי הזרע

גואל שדה אחוזה מנכה שנים שאין תבואה כלל ושביעית [שני תבואות], בפודה מהקדש מונין שביעית [חזי למישטח פירי]

נותן חכירות מתוכה - חוץ מפסק עמו ליקח משוק, החמיץ היין [עבדא ארעא שליחותא]

גמ' קו: - קח:

ת"ק - חכירות לחטים יזרענה שעורים [פחות כחש] לקטנית יזרענה תבואה, בכבל מותר קטנית או תבואה

לרשב"ג אסור [הו"א - לא ידברו כזב; מקלקל שדהו (לרש"י - אי ב' שנים שונים)] חוץ מחרש לאחר קצירה ושינה לזרע

כרישין שלא הוקשו שבין הפשתן אין בהן משום גזל

אילן על המיצר שנוטה (לרש"י - השרשים) לשל חבירו -

רב - אזלינן בתר השרשים לרש"י, שמואל - חולקים

{ ברוך אתה בעיר; והסיר ה' ממך כל חולי - לרב עין, לשמואל הרוח, לר' חנינא צינה, לר' יוסי בר"ח צואה, לר' אלעזר מרה; פת שחרית; בחיי רבה ב"ר הונא לא אקיים זרע לרבה בר ר"נ }

יזולל במדידת ד"א אגפי אמת המים (לרש"י - אל תרחיב) [יחידים מחלו],

אגפי נהר לא תמדוד (רש"י - אלא רחבות באומד דעת) [לכולם]

קוצצין אילנות כמלא כתף בבי עברי דנהר לחבלי מושכי ספינות אא"כ יש גוי למעלה ולמטה הימנו שלא קץ

רבנן לא משתתפין בחומה ושערים [א"צ שמירה], או בחפירת מים [גנאי] אלא במעות לחפירה

עליונים לא משתתפין בעיכוב נהר, תחתונים לא משתתפין בפתחת ביב

החזיק בטקסא למלך - בשפת הנהר לא מסלקינן

כשמוסרים לו עד תוך הנהר מסלקינן (לרש"י - לשני שבא להחזיק)

בין אחים או שותפין - לרב לא מסלקינן, לר"נ מסלקינן

אין בר מצרא [ועשית (הלוקח) הישר והטוב]:

1) לר"נ - לרש"י תמיד, 2) זיל זבון - לרבינא בלי קנין, לנהרדעי (להל') בקנין,

3) קנה באמצע שדות המוכר עידית או זיבורית, 4) מתנה בלי אחריות, 5) מכר כל נכסיו לא',

6) לבעלים ראשונים, 7) מגוי [מבריח ארי],

8) לגוי [אין ועשית הישר] - ומקבל אונסיו, 9) משכון, 10) כשממהר המוכר לקנות

בקרוב/ביפה,

11) מוכר לכרגא למזוני ולקבורה, 12) לאשה, 13) ליתמי, 14) חלקו לשותף,

15) במעדיף זוזי טבי או תקולי, זוזי שאינן צרורין,

16) "אטרח ואייתי זוזי", "אייתי" באינו אמיד, 17) מרי דבתי או דיקלי על בעל הקרקע,

18) מצרן לזריעה ולוקח לבנין [ישוב עדיף], 19) הפסק בלי "חיבור" תלם א',

20) מצרן שני קדים (בהדדי - חולקים)

קדימה למכור: ת"ח - שכיני עיר - שכיני שדה - קרוב

גמ' קט. - קי:

החוכר פחות מז' שנים לא יזרענה פשתן ואין לו בקורות שקמה

אביי - יש לו שבח שקמה [אדעתא דהכי נחת] חוץ מנתעבה הדקל [אדעתא דפירות נחת]

רבא - אין לו - חוץ: מזרעים, ללוקח כשהגיע יובל [ויצא ממכר - אבל שבח לא אפקע], במקום פסידא כפי הפסדו (דמי עצים כשמונע הזריעה [רש"י - נחת אדעתא לעקור])

שתלא (אריס למחצה כל ימי האילן):

מסלקין יורשיו עם שבח

"אם אפסיד אסתלק" - לרב יהודה בלי שבח, לרב כהנא רק בפירוש, לרבא אפי' פירש יש שבח [לנכות הוי אסמכתא]

רבא - א"צ התראה לסלקו [מותרה ועומד]

הסתלק קודם זמנו או שטפה נהר - להו"א דרב אשי לוקח 1/6 שבח [שליש לאריס], לרב אחא בד"ר יוסף [אריס רק לחלק הבעה"ב]

לוקח זמורות [רש"י - אדעתא דהכי דאורחיה]

משכנתא (רש"י - דסורא, בנכיתא) שהזקין האילן

לרבא קרנא הוי וילקח בו קרקע ופירות למלוה - לרב (עט.) חוץ מבזמן יובל [לא מכלינן קרנא] לאביי פירא הוי - חוץ: משלא בזמנו, ירושת אשתו בשדה אחרים [כליא קרנא]

שטר משכנתא דכ' "שנין" ומלוה טען ג' ואכל פירי - לרב יהודה קרקע בחזקת לוח,

לרב כהנא ולהל' בחזקת האוכל [עבידא לאיגלווי ולא מטרחינן ב"ד פעמיים]

אבד השטר אחר ג' - לרב יהודה המלוה נאמן [מיגו לקוחה (אא"כ בעה"ב שילם טסקא, עביד חריצין, או מחה)], ורב זביד ורב עזירא חולקים [זהיר בשטר דלגוביינא קאי]

רב יהודה - בעה"ב נאמן (רש"י - בשבועת היסת) שהורדתי האריס לשליש [מגו שכרתיו במעות], לר"נ - כמנהג המדינה

על היתומים להביא ראיה שהשביחו האפותיקי אחר מיתה [בע"ח כמאן דגביא ויחזיר (רש"י - כל) השבח בדמים]

"שבוע" כולל שביעית, "ז' שנים" בלי שביעית

גמ' קי: - קיג.

שכיר יום בכל תלין עד בוקר ראשון ואח"כ בכל תשהא [אל תאמר... ומחר אתן ויש אתך], ושכיר לילה עובר בביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש [שכירות בסוף]

יוצא ביום - גבייתו ביום, יוצא בלילה - לר"י ורב גבייתו בלילה, לר"ש (משנתנו) ושמואל לילה ויום [לרש"י - שהיום הולך אחר הלילה]

ועוברין בכל תעשוק את רעך ובל תעשוק שכיר (לרב חסדא - לך ושוב, לרב ששת - נתתיו, לאביי - לא שכרתך, לרבא - גזל)

ובכל תגזול (לרב חסדא - איני נותן, לרב ששת - ואח"כ כפר, לאביי - נתתיו, לרבא ב' לאוין)

אין כל תלין: (1) אחר בוקר ראשון, (2) ע"י שליח ושכרם על בעה"ב,

(3) שוקאי (ויש כל תשהא (רש"י - מיום השוק ואילך)), (4) לא תבעו [אתך - לדעתך],

(5) המחאו אצל חנוני [אתך], (6) אין לו [אתך], (7) גוי [אחריך],

(8) בהמה וכלים לר' יוסי בר"י, (9) גר תושב לריבר"י ודב"ר ישמעאל ומשנתנו,

(10) אומן למ"ד קונה בשבח כלי ולכו"ע בעדיין לא נתנה

לת"ק דברייתא עובר בכובש שכר בהמה וכלים [בארצך] וגר תושב [בשעריך] אף בכל תלין [שכיר שכיר]

לר' יוסי בר"י בהמה וכלים אין ביומו תתן [כי עני - הבאין לעניות] אלא לא תעשוק שכיר, גר תושב אין כל תלין [לית לי' ג"ש] אלא ביומו ולא תעשוק

לרב"ר ישמעאל ומשנתנו עובר בהמה וכלים [פעולתו אתך] ולא בגר תושב [רעך] אלא ביומו ולא תעשוק

עני קודם לאביון ועשיר

אליו הוא נושא את נפשו - אפי' לאשכול א', עונש כממית, כהורגו או כהורג עצמו

המחאו אצל חנוני - לרב ששת אינו חוזר אבעה"ב, לרבה חוזר [לרש"י - מח' אם עדיין נתחייב]

שכיר בזמנו נשבע ונוטל [בעה"ב טרוד בפועליו ולהפיס דעתו]

חוץ: מלא שכרו בעדים [מיגו], כופר הכל לר"י, קצצתי פחות לת"ק דר"י (ישבע בעה"ב)
[קציצה מידכר], עבר זמנו [מידכיר חזקה שאינו עובר בבל תלין עם חזקה שאין שכיר משהה
שכרו כנגד חזקה שאינו עובר בבל תגזול]
כשיש עדים שתבעו כל זמנו - יכול לישבע יום א' אח"כ

גמ' קיג. - קטז.

הגיע זמן ולא פרע:

שמואל כברייתא דאסור גם לשליח ב"ד למשכנו בביתו [בחוץ תעמוד והאיש]
אלא מנתח (ינתק מידו) בשוק
ומלוה אסור לנתח [תוס' - גזירה שמא יכנס לביתו] אלא בב"ד
ומותר לביתו של ערב, לשכירות [אל ביתו - דלוה]
אידך תנא - שליח ב"ד מותר לביתו [חבל תחבל] חוץ מאלמנה (עיין לקמן)
בריייתא, לרש"י ת"ק דמשנתנו ור' ישמעאל ור"ע ולגרסתנו אליהו - מסדרין לבע"ח [מיכה מיכה מערכין]
מיטה לאכל, לישן, מצע/מפץ ולא לביתו [הוא]
לרשב"ג, בר פדא, אילפא - לאחר ל' מוכרין משכנו ואין מסדרין [ואם מך הוא - ולא בע"ח]
בערכין מסדרין כשנוטל לפרעון, אין מחזירין משכון
בהקדש לבר פדא ואילפא אין מסדרין [ק"ו מבע"ח], לר' יוחנן מסדרין [היקש נדר בערכין]
ואין מחזירין משכון [ולך תהיה צדקה - הצריך צדקה]
ת"ק - מפשיטין בגד יקר לתת לו פשוט (לרש"י - לפרעון חוב)
ור' ישמעאל ור"ע חולקים [ישראל בני מלכים]

משמע מהגמ' שאליהו ס"ל כרשב"י דקברי עכו"ם אין מטמאין באהל [אדם אתם]

א"צ להשיב עבוטו: (1) בעשיר, (2) במשכנו בשעת הלואתו (רש"י - הביא לו) [רש"י - לאו חובלו],
(3) דיום בלילה והפוך [עד בא/כבוא השמש], (4) ליורשיו [רש"י - השב תשיב לו],
(5) לרשב"ג מל' יום ולהלן, (6) הקדש

השיב ומת הלוה - שומטו מבניו

ממשכנין מעיקרא שלא תשמט שביעית, שלא תהא מטלטלי דיתמי

לא תחבול בגד אלמנה - ענייה לר"ש [שם רע], אף עשירה לר"י

מלך לר"י מותר להרבות נשים שאינן מסירות [לא ירבה משום דלא יסור]

לר"ש אסור וא' המסירה אסור [לא יסור - מיותר]

החובל ריחים עובר משום ריחים, רכב, לרב הונא כי נפש הוא חובל ורב יהודה חולק [רק לשאר אוכל
נפש]

החובל זוג של מספרים, צמד של פרות (לרש"י - פרות חורשות, למסקנת רש"י - העול של פרקים) -
לברייתא כרב יהודה - חייב ב' (לרש"י אף לרב הונא - כי נפש על כאו"א)

חבל סכין קצב - לאביי צריך להחזיר

לרבא קנה משכון לישבע וליטול עד כדי דמיו [מגו לקוחה בידי - דאין עשוי להשאיל דמיפגמא

(ואביי חולק)]

רש"י קיג.

לרש"י אסור לחבול פרות חורשות ומחרישה [עושין אוכל נפש]